

CURBA PHILLIPS

“Dacă șomajul scade sub o anumită rată, inflația se accelerează. Rata suficient de înaltă a șomajului, care poate evita acest lucru, este denumită rată a șomajului care nu accelerează inflația” (Nairu).

Orice politică are drept scop declarat atât un nivel scăzut de șomaj, cât și o inflație moderată. Aceasta, cu scopul esențial de a crea o creștere economică înaltă și durabilă. Totuși, ultimele decenii ne arată că procesele inflaționiste și ale neocupării se interferează în multiple domenii și cu efecte din ce în ce mai neașteptate. Relația dintre șomaj și inflație – ambele privite în dinamică – este surprinsă cu ajutorul **curbei Phillips**, după numele economistului englez de origine neo-zeelandeză care a fundamentat-o pentru prima dată.

Pe baza cercetării unei ample serii de date, care s-au extins pe intervalul de timp 1861-1957, privitoare la rata șomajului (ca indicator structural) și dinamica salariului nominal (ca indice cu bază în lanț) în Anglia, economistul englez A. W. Phillips a descoperit o relație logică între dinamicile celor două mărimi.

Pe baza ipotezei, conform căreia modificarea prețului este egală cu modificarea salariului minus efectul creșterii productivității medii, Phillips a observat o **relație inversă între rata inflației și rata șomajului**. Nivelul șomajului a fost mai mare când ritmul de creștere a salariului nominal a fost mai lent. Invers, șomajul a fost mai mic când creșterile salariului nominal au fost mai rapide.

Relațiile sunt plauzibile, deoarece nivelul și dinamica salariului depind de raportul dintre cererea și oferta de muncă. Dacă, de pildă, cererea de muncă este mai mare decât oferta, atunci salariile sunt mai mari, ele cresc. Caracterul plauzibil al relației se poate demonstra și pe baza așezării salariului în postură de variabilă independentă. Salariile mai mici fac ca cererea să fie mai mare ca oferta. Extinzând relațiile, s-a considerat că guvernele pot reduce rata șomajului provocând în mod deliberat inflația. Ideea este destul de hazardată.

În varianta sa originală, curba Phillips este o relație de interdependență inversă între nivelul relativ al șomajului și ritmurile de creștere a salariului nominal.

Această relație poate fi surprinsă prin formula:

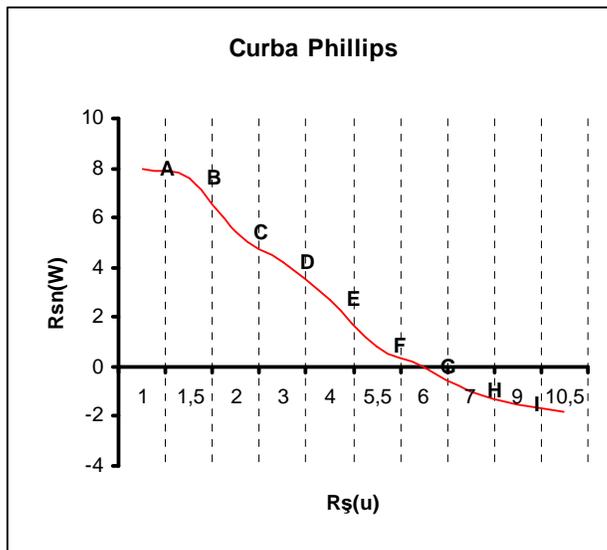
$$DW_t = f(u)_t, \text{ unde}$$

- DW este modificarea în ratele salariului nominal;
- u este rata șomajului;
- t este timpul (perioada, fiecare an economic).

Până în anul 1948, salariile nominale erau flexibile în ambele sensuri și de aceea curba Phillips intersecta axa orizontală la o rată de șomaj de peste 6%, iar la o scădere a salariului nominal cu 1% rata șomajului putea ajunge la 7%. Pentru ilustrare să presupunem mărimile următoare în zece ani consecutivi:

Rata medie a șomajului	1	1,5	2	3	4	5,5	6	7	9	10,5
Ritmul modificării salariului nominal	8	7,6	5,4	4,2	2,7	0,8	0	-1	-1,5	-1,8
Punctul de pe curbă	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J

Pe baza acestor mărimi, se poate înlocuii graficul de mai jos:

În perioada postbelică, salariile nominale (ca prețurile) și-au pierdut capacitatea de a răspunde la factorii de scădere. Ele au devenit rigide în ceea ce privește abaterea în jos. De aceea, curba Phillips se înscrie acum doar deasupra axei orizontale a graficului geometric.

Curba Phillips, pe care economiștii o folosesc în zilele noastre, se deosebește de cea inițială prin trei aspecte:

- 1) În modelul contemporan, ritmurile de modificare anuală a salariului mediu nominal au fost înlocuite cu ratele inflației. Această deosebire nu are o prea mare importanță principală, deoarece creșterea salariului nominal, ca și modificarea salariului real sunt strâns legate între ele. În perioadele în care are loc creșterea rapidă a salariului se înregistrează, de regulă, și o creștere rapidă a prețurilor.
- 2) Curba Phillips actuală include indicatorul ritmurilor așteptate ale inflației (nu doar pe cele înregistrate efectiv). Prin acestea, modelul este tributar economistului american Milton Friedman. Dezvoltând, la sfârșitul anilor '60, modelul așteptărilor false ale lucrătorilor, acest economist a pus în evidență importanța deosebită a așteptărilor pentru analiza ofertei globale.
- 3) Modelul teoretic de analiză contemporană include și indicatorul schimbărilor șoc ale ofertei. Prin această nouă variabilă cuprinsă, curba Phillips este datoare O.P.E.C. Primul șoc petrolier (1973), ca și cel de-al doilea (1978), prin care prețurile mondiale la petrol au fost substanțial ridicate, au determinat pe specialiști să-și îndrepte atenția asupra urmărilor șocurilor economice, în general asupra nivelului și dinamicii ofertei globale.

Curba Phillips este un instrument de fundamentare a politicilor economiei ofertei. Ea este o alternativă de reprezentare a ofertei globale. Pe baza ei, se adoptă politica economică de reglementare a cererii globale, și astfel se ajunge la fundamentarea alegerii între inflație și șomaj, ale cărei condiții sunt date de curba ofertei globale.

În acest sens, prin curba ofertei Phillips se susține că nivelul inflației (schimbarea nivelului prețurilor față de perioada inițială) depinde de trei factori:

- inflația așteptată;
- abaterile șomajului față de nivelul său natural, adică șomajul ciclic;
- schimbările șoc ale ofertei.

Cei trei factori pot fi uniți în următoarea egalitate:

$$\pi = \pi^a - \beta(n - n^a) + \varepsilon$$

(inflație) = (inflație așteptată) – (șomajul ciclic x β) + (schimbări rapide și adânci în ofertă) unde $\beta > 0$.

În fața șomajului ciclic se află semnul minus, ceea ce înseamnă că un șomaj ridicat va conduce la reducerea ritmului inflației.

De la oferta globală la curba Phillips

Pentru a demonstra că relațiile exprimate de curba Phillips și de cea a ofertei globale sunt, în esență, de aceeași natură, vom scrie egalitatea ofertei globale sub forma:

$$P = P^a + 1/\alpha(y - y_m)$$

Făcând înlocuirile necesare, vom obține curba Phillips:

- (a) - Scădem nivelul anului anterior al prețurilor (P_{-1}) în ambele părți ale acestei egalități.

$$(P - P_{-1}) = (P^a - P_{-1}) + 1/\alpha(y - y_m).$$

- Partea stângă a inegalității ($P - P_{-1}$) reprezintă diferența între nivelul prețurilor din anul anterior, care este egal cu ritmul inflației (π).
- Expresia din partea a doua a ecuației ($P^a - P_{-1}$) reprezintă diferența dintre nivelul așteptat al prețurilor și nivelul prețului anului anterior, care este egală cu ritmul așteptat al inflației (π^a).
- Făcând înlocuirile arătate se obține:

$$\pi = \pi^a + 1/\alpha(y - y_m).$$

- (b) - Să ne amintim de Okun, care exprimă relația dintre șomaj și volumul producției de mărfuri și servicii în economie.
- Această lege ne spune că abaterea producției de la nivelul său natural este invers proporțională cu abaterea nivelului șomajului de la cel natural. Adică, atunci când producția depășește semnificația sa naturală, șomajul va fi mai mic decât nivelul său natural.
 - Folosindu-ne de această relație, putem înlocui expresia $1/\alpha(y - y_m)$ cu $-\beta(n - n^a)$. Egalitatea va deveni:

$$\pi = \pi^a - \beta(n - n^a).$$

- (c) - În fine, vom introduce parametrul care caracterizează schimbările șoc în economie, pentru a exprima influențele externe asupra nivelului prețurilor. Asemenea influențe au fost: schimbările prețului petrolului; schimbarea nivelului minim al salariului; introducerea controlului asupra prețurilor.
- Se va obține, deci, curba Phillips (inițială):

$$\pi = \pi^a - \beta(n - n^a) + \varepsilon.$$

În concluzie, curba Phillips este un mod mai comod de reprezentare și analiză a ofertei globale.